

ORTAOKULLARDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİLERİN VE ÖĞRETMENLERİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIK DÜZEYLERİ İLE OKUL ETKİLİLİĞİ VE OKUL İKLİMİ ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ¹

THE RELATIONSHIP BETWEEN THE PSYCHOLOGICAL RESILIENCE LEVELS OF THE MANAGERS AND TEACHERS WORKING IN SECONDARY SCHOOLS AND THE PERCEPTIONS OF SCHOOL EFFECTIVENESS AND SCHOOL CLIMATE

Necmi GÖKYER

Fırat Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Eğitim Bilimleri Bölümü

ngokyer@firat.edu.tr

ORCID: 0000-0001-8107-2388

Zeynep Nimet ŞEN

Seka Çocuk Dostları Ortaokulu

Kocaeli

znsen.29@gmail.com

ORCID: 0009-0006-9359-2798

ÖZ

Geliş Tarihi:
18.04.2024

Kabul Tarihi:
28.05.2024

Yayın Tarihi:
25.06.2024

Anahtar Kelimeler
Yönetici,
Öğretmen,
Psikolojik Sağlamlık,
Okul Etkililiği,
Okul İklimi

Keywords
Administrator,
Teacher,
Psychological
resilience,
School
Effectiveness,
School Climate.

Bu araştırmanın amacı, ortaokullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ile okul etkililiği ve okul iklimi arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın modeli, ilişkisel tarama modelidir. Araştırmanın evrenini Ağrı ilindeki resmi ortaokulda görev yapan öğretmen ve yöneticiler oluşturmaktadır. Örneklemi ise olasılık dışı örnekleme türlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme ile seçilen, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında ortaokullarda görev yapmakta olan 31 yönetici 282 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada “kısa psikolojik sağlamlık ölçeği”, “okul etkililiği ölçeği” ve “okul iklimi ölçeği” kullanılmıştır. İstatistikler sonucunda yöneticilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin yüksek, öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin düşük, yöneticilerin okul etkililiği algılarının yüksek seviyede, öğretmenlerin okul etkililiği algılarının biraz yüksek seviyede, yöneticilerin okul iklimi algılarının yüksek seviyede, öğretmenlerin okul iklimi algılarının da yüksek seviyede olduğu bulunmuştur. Yöneticilerin okul etkililiğine yönelik algıları ile okul iklimine yönelik algı düzeyleri arasında pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin hem okul etkililiği ile hem de okul iklimi ile arasındaki ilişkinin pozitif yönde ve çok düşük düzeyde olduğu, öğretmenlerin okul etkililiğine yönelik algıları ile okul iklimine yönelik algılarının pozitif yönde ve orta düzeyde olduğu görülmüştür.

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the relationship between the psychological resilience levels of administrators and teachers working in secondary schools and school effectiveness and school climate. The model of the research is the relational scanning model. The population of the research consists of teachers and administrators working in public secondary schools in Ağrı. The sample consists of 31 administrators and 282 teachers working in secondary schools in the 2022-2023 academic year, selected by maximum diversity sampling, one of the non-probability sampling types. "Brief psychological resilience scale", "school effectiveness scale" and "school climate scale" were used in the research. As a result of the statistics, it was found that the psychological resilience levels of the administrators were high, the psychological resilience levels of the teachers were low, the administrators' school effectiveness perceptions were high, the teachers' school effectiveness perceptions were slightly high, the administrators' school climate perceptions were high, and the teachers' school climate perceptions were high. It has been determined that there is a positive and high level relationship between administrators' perceptions of school effectiveness and their perception levels of school climate. It was observed that the relationship between teachers' psychological resilience levels and both school effectiveness and school climate was positive and at a very low level, and teachers' perceptions of school effectiveness and school climate were positive and at a medium level.

DOI: <https://doi.org/10.30783/nevsosbilen.1470414>

Atıf/Cite as: Gökyer, N., & Şen, Z. N. (2024). Ortaokullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeyleri ile okul etkililiği ve okul iklimi algıları arasındaki ilişki. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 14(2), 896-918.

¹ Bu makale yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Giriş

Öğretmenler eğitimin vazgeçilmez ve en önemli unsurları arasında yer almaktadırlar. Bu yüzden eğitimde büyük bir role sahiptir. Öğrencilerin öğrenmesini sağlama, öğrencilere bilgi verme, güdüleme ve rehberlik etme gibi birçok misyonu vardır. Öğretmenin alan bilgisi, meslek dersleri bilgisi, genel kültür birikimi, mesleki becerileri, tutum ve değerleri öğretmenin yeterliliğini gösterir (MEB, 2017). Öğretmenin yeterlilik seviyesi eğitimdeki başarıya mutlak suretle yansır. Tüm bunların yanı sıra öğretmenin etkilendiği ve etkilediği süreçler mevcuttur. Öğretmen birey olarak ele alındığında onu etkileyen en önemli faktörlerden biri içsel psikolojik süreçlerdir. Öğretmenin etkili ve verimli bir şekilde çalışabilmesi onun kendi öznel iyi oluşundan ayrı düşünülemez. Dolayısıyla psikolojik sağlamlık ile öznel iyi oluş yakından ilişkili kavramlardır.

Dünya genelinde ünlü liderlerin hayat hikayeleri incelendiğinde mutlaka bu liderlerin psikolojik sağlamlıklarına dair derin izlere rastlanır. Amaçlarına ulaşma yolunda yaşadıkları başarısızlıklar ve zorlayıcı yaşam olayları, onları gayeleri için çabalamaktan alkoymamıştır. Psikolojik sağlamlık özellikleri bu liderlerin en zor şartlar altında bile toparlanabilmelerini sağlamıştır. Bu liderlerin ulaştıkları başarılarla bakıldığında toparlanabilme kapasitelerinin oldukça büyük öneme sahip olduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca liderlerin bu psikolojik sağlamlık özellikleri takipçileri üzerinde de etkisini göstermiştir (Luthans, Youssef ve Avolio, 2007, s. 111).

Günümüzde kuruluşlar kaotik ortamlarda da başarı gösterebilen, zorluklar karşısında gelişebilen, proaktif olarak öğrenebilen ve aksilikler yaşanmasına rağmen başarılı olabilen yönetici ve çalışanlar talep etmektedirler. Bu bağlamda örgütün katılımcılarının karşılaştıkları zorluklarla başa çıkmaya ve iyileşmeye değil aynı zamanda bu zorluklar yoluyla gelişmeye ihtiyaçları vardır (Luthans, Youssef ve Avolio, 2007, s. 122). Örgütler için yapılan bu çıkarımın eğitimin yegane örgütsel oluşumu olan okul için de geçerli olduğu düşünülebilir. Okul çalışanlarının psikolojik sağlamlıkları zor şartlarla başa çıkabilmelerini, belirsizliklerle mücadele edebilmelerini ve en iyi performansla çalışmalarını sağlayacak bir içsel faktördür.

Örgüt içindeki bireyler için iklim, örgütü hem sabit özellikler hem de davranış-sonuç ve sonuç-sonuç olasılıkları açısından tanımlayan bir dizi tutum ve beklenti demektir. Örgüt iklimi için önemli unsurlar, bireyin iş davranışını yöneten ilgili uyaranlar, kısıtlamalar ve pekiştirme olasılıkları hakkındaki algılarıdır (Water, Roach ve Batlis, 1974, s. 465).

Psikolojik Sağlamlık

Psikolojik sağlamlık; problem, çatışma, başarıya ulaşamama gibi olumsuz durumlardan ve hatta olumlu olaylardan eski haline dönebilme veya eski halinden daha iyi olabilme, gelişebilme ve sorumluluğun artmasıdır. Diğer bir ifadeyle potansiyel olarak zorlayıcı olaylara karşı gösterilebilen esnekliktir (Youssef ve Luthans, 2007, s. 775). Esnek insanlar stresli tecrübelerinden seri ve verimli bir şekilde “geri dönebilir”. Buna göre esnek insanlar, daha az dirençli insanlara göre olumsuz duygusal uyarılmadan daha hızlı iyileşme gösterebilir (Tugade, Fredrickson ve Barrett, 2004, s. 1162). Bazı kavramsallaştırmalar dayanıklılığı bireyin zorluklarla başa çıkmaları ve bunlara olumlu şekilde uyum sağlamalarına yardımcı olan bir özellik veya kapasite olarak kabul etmektedirler. Araştırmacılar olumsuz, travmatik ve stresli deneyimlerden olumlu bir şekilde hareket etme kapasitesi olarak kavramsallaştırmalar yaparken ego-dayanıklılık ve psikolojik dayanıklılık terimlerini kullanmışlardır (King, Luthans ve Newman, 2015, s. 1).

Okul Etkililiği

Etkililik Kavramı

Etkililik kavramını Türk Dil Kurumu, “Etkili olma durumu; tesirlilik, müessiriyet” şeklinde tanımlamaktadır (TDK, 2023). Literatüre bakıldığında ise Barnard (1930) etkililiği “örgütün amaçlarına ulaşma düzeyi” olarak, genellikle etkililikle karıştırılan bir kavram olan etkenliği ise “örgüt üyelerinin ihtiyaçlarının doyum düzeyi” olarak tanımlamıştır. Barnard’ a göre yönetimin en temel uğraşlarından biri bu iki kavram arasındaki dengeyi kurabilmektir (akt., Balcı, 1988). Ada ve Baysal (2012) etkililiği, ürünlerde elde edilen başarı, amaca ulaşma düzeyi, ihtiyaç duyulan kaynakları sağlamak ve adaptasyon geliştirme kabiliyeti olarak ifade etmişlerdir.

Etkili Okul

Literatürde yapılan etkililik tanımlarına bakıldığında etkililiğin, örgütün ulaşmak istediği amaçlarına makul zaman ve en az kaynakla erişme yeteneği olduğu söylenilebilir. Eğitim müesseselerinde ise etkililik öğrenmenin üst düzeyde olması ve bu süreçte eldeki kaynaklarının da en üst verimi sağlayacak şekilde kullanılması olarak karşımıza çıkmaktadır (Yılmaz ve Sarpkaya, 2021). Balcı (2014) ise etkili okul hareketini mükemmel okulu yaratma hareketi olarak açıklamakta bu mükemmeliyeti yalnızca öğretmenlerin adanmışlığıyla değil, sağlıklı bir okul kültürü ve iklimiyle sağlanacağını belirtmiştir.

Mortimore (1995), etkili okul araştırmalarına göre öğrenciler farklı özgeçmişlerle okula geldiklerini ve yüksek özgeçmişle gelen öğrencilerin başarılı olup ve verilen eğitimden daha fazla yararlanmasının daha olası olduğunu belirtmektedir. Ancak etkili okulun iyi ya da başarılı olarak açıklanması demek dezavantajlı grubun düşük performans göstereceği anlamını taşımaz. Bazı dezavantajlı öğrenciler dezavantajlarına rağmen yüksek performans gösterebilir. Bu durumda etkili okul, öğrencilerin beklenenden daha yüksek düzeyde performans gösterebildiği okuldur (akt., Balcı, 2014)

Etkili Okulun Özellikleri

Etkili okullar, eğitim öğretim planlamasıyla ilgili amaçlarını belirgin bir şekilde oluştururlar ve verilen eğitimin bütün boyutlarıyla düzenli olarak değerlendirmesini yaparlar, eğitime tabi tutulan tüm öğrencilerin öğrenebileceği beklentisi egemendir, güvenli iklime sahiptirler ve kaliteyi önemseyen yöneticilere sahiptir (Edmonds, 1982).

Lezzotte (1991) etkili okulun değişkenlerini şu başlıklar altında açıklamıştır:

1. Güvenli ve Düzenli Ortam: Etkili okullarda fiziksel tehlikelerden uzak, düzenli, amaçlı ve ciddi bir atmosfer vardır. Okul öğretme ve öğrenmeye elverişlidir ve okul iklimi baskıcı değildir. Okullarda, öğrencilere insan çeşitliliğine saygı göstermeleri ve demokratik değerleri takdir etmeleri öğretilerek öğrencilerin işbirliği içinde birlikte çalışmasını sağlanmalıdır.
2. Başarıya İlişkin Yüksek Beklenti İklimi: Etkili okulda, personelin tüm öğrencilerin temel okul becerilerinde ustalaşabileceğine inandığı ve bunu gösterdiği, ayrıca personelin tüm öğrencilerin bu ustalığı elde etmesine yardımcı olma kapasitesine sahip olduğuna inandığı bir beklenti iklimi vardır.
3. Öğretim Liderliği: Etkili okulda müdür, öğretimsel bir lider olarak hareket eder ve bu görevini okulun diğer paydaşlarına etkili ve kalıcı bir şekilde iletir. Müdür, öğretim programının yönetiminde öğretim etkililiğinin özelliklerini anlar ve uygular.
4. Açık ve Odaklanmış Misyon: Etkili okulda, personelin öğretim hedefleri, öncelikleri, değerlendirme prosedürleri ve sorumluluk konusunda anlayış ve bağlılığı paylaştığı, açıkça ifade edilmiş bir okul misyonu vardır. Personel, öğrencilerin okulun temel müfredat hedeflerini öğrenmesinin sorumluluğunu kabul eder.
5. Öğrenme Fırsatı ve Öğrencinin Zamanı Etkili Kullanması: Etkili okullarda öğretmenler sınıf zamanının önemli bir kısmını temel becerilerin öğretimine ayırırlar. Bu sürenin büyük bir yüzdesinde öğrenciler tüm sınıf veya büyük grupta, öğretmenin yönlendirdiği, planlı öğrenme etkinlikleriyle meşgul olurlar.
6. Öğrenci İlerlemesinin Sıklıkla İzlenmesi: Etkili bir okulda öğrencinin akademik gelişimi sıklıkla çeşitli değerlendirme prosedürleri aracılığıyla ölçülür. Değerlendirmelerin sonuçları öğrencileri bireysel olarak geliştirmek ve aynı zamanda öğretim programını iyileştirmek için kullanılır.
7. Ev-Okul İlişkileri: Etkili okulda ebeveynler okulun misyonunu desteklerler ve onlara okulun hedeflerine ulaşması sürecinde etkin katılım sağlama fırsatı verilir.

Etkili Okulun Boyutları

Duignan (1986), etkili okulun boyutlarını üç grupta toplamıştır. Bunlar:

1. Okul Çevresi Düzeyli Boyutlar: Öğrencilerin sosyoekonomik özgeçmişleri veli desteği, fırsat eşitliği, teknoloji ve sınırlı kaynaklardır.
2. Okul Düzeyli Boyutlar: Geleneksel etkili okul boyutlarıdır. Yönetici, öğretmen, okul iklimi, öğretimin vurgulanması gibi unsurları içerir.

3. Sınıf Düzeyli Boyutlar: Eğitim programının niteliği, öğretmen ve öğrenci davranışlarını içerir (akt., Balcı, 2014).

Örgüt İklimi

Örgüt İklimi Tanımı

Örgütsel iklim, en uygun şekilde, insanların bir örgüt hakkında sahip oldukları algı olarak kavramsallaştırılır. O halde, örgütün ne olduğuna dair genel bir izlenimdir. İnsanların mensubu olduğu örgüt hakkında sahip oldukları genel veya özel algıya bağlı olarak iklimi iş odaklı, yenilik odaklı ve destekleyici olarak algılayabilir. Bu tür özet algıların her biri, diğer örgütsel değişkenlerle farklı şekilde alakalı olabilir (Schneider ve Snyder, 1975). Schneider, Ehrhart ve Macey, (2014) örgütsel iklimi, örgüt üyelerinin deneyimledikleri örgüt içi süreçlere, prosedürlere ve ödüllendirildikleri, desteklendiklerini gördükleri davranışlara yükledikleri ortak anlam olarak tanımlamıştır.

Örgütsel İklim Tipleri

Halpin ve Croft (1963) ilkokullarda yaptıkları çalışma sonucunda altı örgütsel iklim tipine vurgu yapmıştır. Bu iklim tipleri açık iklim, bağımsız iklim, kontrollü iklim, samimi iklim, babacan iklim ve kapalı iklimdir (akt., Halpin, 1967).

Okul İklimi

Okulun herhangi bir üyesinin okul ile ilgili izlenimini aktaran hem öznel hem nesnel göstergelerin toplamını ifade eder. İyi bir iklim denilince akla genellikle işbirliği içerisinde çalışan bir eğitimci kadrosu, idareci ve öğretmenler arasında karşılıklı güven, saygı ve destek duygularının hakim olduğu ortam gelir. Kötü bir iklim ise okulun paydaşlarının birbirine yabancılaşması, öğrenci ve öğretmenlerde düşmanca hareketler ve diktatörce davranan bir idare akıllara gelir (Ellis, 1998). Okul iklimi eğitimciler tarafından okulun kişiliği olarak algılanmaktadır. Ancak okul iklimi, okul politikalarının değişmesi ve okul yöneticilerinin, öğretmenlerin ve öğrencilerin kişilerarası deneyimlerine bağlı olarak farklılaşabilir. Okul iklimiyle ilgili literatüre bakıldığında olumlu bir iklimin öğrencilerin kişisel gelişimini ve tatminini çerecek şekilde bilişsel ve duyuşsal alanlarda öğrencileri iyileştirdiği ve geliştirdiği görülmektedir (Rovai vd., 2005). Bir okulun iklimi, öğrenciler, öğretmenler ve yöneticiler arasındaki etkileşimin ve iletişimin tarzı haline gelen kalıplaşmış inançları, değerleri ve tutumları içerir. Okul iklimi, okulun tüm paydaşları arasında kabul edilebilir davranış ölçütlerini oluşturur ve okul güvenliği için bireysel ve kurumsal sorumluluk atfeder (Welsh, 2000).

Okul İklimi Boyutları

Cohen, McCabe, Michelli ve Pickeral (2009)'a göre okul ikliminin niteliğini ve karakterini şekillendiren grup eğilimlerini etkileyen çok sayıda faktör bulunur. Eğitimciler arasında genellikle güvenlikle ilişkilendirilen iklim aslında çok boyutlu bir fonksiyondur. Bu boyutların tek bir listesi olmasa da çoğu araştırmacının hemfikir olduğu dört ana faktör vardır. Bunlar güvenlik, ilişkiler, eğitim- öğretim ve dış çevredir.

Bu araştırma, "ortaokullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri ile okul etkililiği ve okul iklimi arasındaki ilişkiyi belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede araştırma için aşağıdaki alt amaçlar tespit edilmiştir:

1. Yöneticilerin psikolojik sağlamlıklarının düzeyi nedir?
2. Öğretmenlerin psikolojik sağlamlıklarının düzeyi nedir?
3. Yöneticilerin okul etkililiğine yönelik algılarının düzeyi nedir?
4. Öğretmenlerin okul etkililiğine yönelik algılarının düzeyi nedir?
5. Yöneticilerin okul iklimine yönelik algılarının düzeyi nedir?
6. Öğretmenlerin okul iklimine yönelik algılarının düzeyi nedir?
7. Yöneticilerinin psikolojik sağlamlık düzeyleri ile okul etkililiği ve okul iklimi algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

8. Öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri ile okul etkililiği ve okul iklimi algıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

9. Yöneticilerin ve öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri, yönetici ve öğretmenlerin okul etkililiği ve okul iklimi algılarının bir yordayıcısı mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ortaokullarda görev yapan yöneticilerin ve öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri, okul etkililiği ve okul iklimi algılarının belirlenmesi ve aralarındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın modeli, nicel yaklaşımlardan ilişkisel tarama modeli olarak belirlenmiştir (Büyüköztürk vd., 2013). Korelasyonel araştırma, iki ya da daha çok değişken arasındaki ilişkinin herhangi bir şekilde bu değişkenlere müdahale edilmeden incelendiği araştırmalardır (Büyüköztürk, 2016, s. 185).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini, ortaokullarda görev yapan öğretmen ve yöneticiler oluşturmaktadır. Örneklemine ise, olasılık dışı örnekleme türlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenen 2022-2023 eğitim-öğretim yılında Ağrı il merkezindeki resmi ortaokullarında görev yapmakta olan 31 yönetici ve 282 öğretmen oluşturmaktadır. Maksimum çeşitliliğe dayalı bir örneklem oluşturmada amaç, genelleme yapmak için bu çeşitliliği sağlamak değildir, tam tersine çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi bir ortak ya da paylaşılan olguların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemin farklı boyutlarını ortaya koymaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 109). Bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmayı amaçlanmaktadır. Ayrıca araştırma sonucunda ortaya çıkabilecek bulgular ve sonuçlar herhangi başka bir yöntemle ulaştığımız sonuçlara oranla daha zengin olabilir. Örneklem büyüklüğü ise Büyüköztürk vd., (2013) tarafından belirtilen örneklem büyüklüğü belirleme formülü kullanılarak belirlenmiştir. Buna göre;

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}}; n_0 = [(t.S)/d]^2 \quad (1)$$

Burada, n_0 örneklem büyüklüğü tahmini, N evren büyüklüğü, t güven düzeyine karşılık gelen tablo değerini, d tahmini tolerans miktarını (yani cevaplar temelinde tahmini için sapma (hoşgörü)) ve S ise ölçülecek değişkenin evrendeki standart sapmayı temsil etmektedir. Evren büyüklüğü yaklaşık olarak 700 kişi olarak, toleransın (hoşgörü) tahmini değeri $d=.05$ ve standart sapma $.5$ olarak tahmin edilmiştir. Ayrıca araştırmada dikkate alınacak anlamlılık düzeyi $\alpha=.05$, güven düzeyi $(1 - \alpha)=.95$ ve güven düzeyine karşılık gelen t değeri 1.96 olarak elde edilmiştir. Buna göre araştırmada minimum örneklem sayısı şu şekilde hesaplanmıştır;

$$n_0 = [(t.S)/d]^2 = [(1.96 * .5)/.05]^2 = 384.16$$
$$n = 384.16 / [(1 + 384.16 / 700)] = 248.04$$

Yapılan hesaplamalara göre araştırmada ulaşılabilecek minimum örneklem sayısı 248.04 olarak belirlenmiş ve araştırmada bu örneklem büyüklüğünden daha fazla kişiye ulaşılarak araştırmanın genellenebilirliğine katkı sağlanmıştır. Araştırma kapsamında toplam 313 öğretmen ve yöneticiye ulaşılmış olup katılımcıların sosyo demografik bilgilerine ait betimsel istatistikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Sosyo-demografik Bilgilerine İlişkin Frekans ve Yüzdeleri

Değişkenler	Değişken Kategorileri	Frekans (f)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Kadın	180	57.5
	Erkek	133	42.5
Eğitim düzeyi	Lisans	262	84.3
	Lisans üstü	49	15.7
Görev yapılan okulda çalışma süresi	1 yıldan az	68	21.7
	1-5 yıl	151	48.3
	6 yıl ve üzeri	94	30.0
Mesleki kıdem	1-5 yıl	129	41.2
	6-10 yıl	107	34.2
	11-15 yıl	40	12.8
	16 yıl ve üzeri	37	11.8
Medeni durum	Evli	230	73.5
	Bekar	83	26.5
Branş	Sosyal bilimler	83	26.5
	Fen ve matematik	106	33.9
	Dil bilimleri	57	18.2
	Genel yetenek	67	21.4
Görevi	Yönetici	31	9.9
	Öğretmen	282	90.1
Toplam		313	100

Veri Toplama Araçları

Araştırma kapsamında üç ölçme aracı kullanılmıştır. Veri toplama araçları olarak kullanılan ölçme araçlarının katılımcılar tarafından algılama düzeyleri belirlenirken aşağıdaki formül kullanılarak kesme puanları belirlenmiştir (Uzunboylu ve Sarıgöz, 2015).

$$SA = \frac{YS-DS}{SS} \quad (2)$$

Burada; SA seçenek aralığını, YS en yüksek seçeneği, DS en düşük seçeneği ve SS ise seçenek sayısını göstermektedir. Mevcut araştırmada iki ölçme aracı beşli likert biri ise altılı likert türünde olduğundan seçenek aralığı yukarıdaki formül kullanıldığında beşli likert (Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği ve Okul İklimi Ölçeği) için .80 ve altılı likert (Okul Etkililiği Ölçeği) için ise .83 olarak bulunmuş ve kesme puanları şu şekilde belirlenmiştir:

Tablo 2. Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeğine, Okul Etkililiği Ölçeğine ve Okul İklimi Ölçeğine İlişkin Aralık Tablosu

Katılma Derecesi	Seçenek Aralığı	Kısa Psikolojik Sağlık Ölçeği	Düzye
1	1.00 ile 1.80	Hiç Uygun Değil	Çok Düşük
2	1.81 ile 2.60	Uygun Değil	Düşük
3	2.61 ile 3.40	Biraz Uygun	Orta
4	3.41 ile 4.20	Uygun	Yüksek
5	4.21 ile 5.00	Tamamen Uygun	Çok Yüksek
Katılma Derecesi	Seçenek Aralığı	Okul Etkililiği Ölçeği	Düzye
1	1.00 ile 1.83	Kesinlikle Katılmıyorum	Çok Düşük
2	1.84 ile 2.67	Katılmıyorum	Düşük
3	2.68 ile 3.50	Kararsızım	Biraz Düşük
4	3.51 ile 4.33	Az Katılıyorum	Biraz Yüksek

5	4.34 ile 5.17	Katılıyorum	Yüksek
6	5.18 ile 6.00	Tamamen Katılıyorum	Çok Yüksek
Katılma Derecesi	Seçenek Aralığı	Okul İklimi Ölçeği	Düzy
1	1.00 ile 1.80	Hiçbir Zaman	Çok Düşük
2	1.81 ile 2.60	Nadiren	Düşük
3	2.61 ile 3.40	Bazen	Orta
4	3.41 ile 4.20	Çoğunlukla	Yüksek
5	4.21 ile 5.00	Her Zaman	Çok Yüksek

Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği (KPSÖ)

Smith ve arkadaşları (2008) tarafından bireylerin psikolojik sağlamlık düzeylerini ölçmek için geliştirilmiştir. Türkçe'ye uyarlamasını ise Doğan 2015 yılında yapmıştır. Ölçek 6 madde ve 5'li Likert tip ve öz bildirim tarzındadır. Ölçekte 2., 4. ve 6.maddeler ters kodlanmaktadır. Ölçekten alınan puanın yüksekliği psikolojik sağlamlık düzeyinin yüksekliğini göstermektedir. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için dört farklı çalışma grubu üzerinde çalışılmıştır. Bu gruplardan ikisi üniversite öğrencileridir, diğer iki grup ise kalp ve fibromiyalji hastalarından oluşturulmuştur. Ölçeğin, yapı geçerliğini belirlemek üzere açımlayıcı faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucu, dört farklı örneklem grubu için sırasıyla, toplam varyansın % 61, % 61, % 57 ve %67'sini açıklayan tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. KPSÖ'nün iç tutarlık katsayısı .83 olarak elde edilmiştir. KPSÖ'nün test tekrar test güvenilirlik katsayısı ise, .62 ile .69 arasındadır (Doğan, 2015).

Okul İklimi Ölçeği (ÖİÖ)

Canlı ve Yıldırım tarafından 2018 yılında öğretmenlerin algılarına dayalı geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak geliştirilmiştir. Ölçeğin açımlayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve test-tekrar test korelasyonu için üç farklı çalışma grubu üzerinde çalışılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi için çalışma grubu 264, doğrulayıcı faktör analizi için çalışma grubu 242 ve test-tekrar test korelasyonu için çalışma grubu 28 öğretmenden oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları kapsamında yapılan analizler sonucunda, Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı demokratiklik ve okula adanma boyutu için “.908”, liderlik ve etkileşim boyutu için “.897”, başarı etkenleri boyutu için “.753”, samimiyet boyutu için “.852” ve çatışma boyutu için “.730” olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test güvenilirlik (Pearson korelasyon) katsayısı okul iklimi ölçeğinin demokratiklik ve okula adanma boyutu için “.923”, liderlik ve etkileşim boyutu için “.962”, başarı etkenleri boyutu için “.826”, samimiyet boyutu için “.914” ve çatışma boyutu için “.946” olarak hesaplanmıştır. Okul İklimi Ölçeği beş boyuttan ve toplam 23 maddeden oluşmaktadır. Okul iklimi ölçeğindeki 20, 21, 22 ve 23 maddeleri ters maddelerdir. Ters maddelerin ölçeğin toplamı alınırken tersten puanlanması gerekmektedir. Demokratiklik ve okula adanma boyutunda 6 madde (1, 2, 3, 4, 5, 6 maddeleri), Liderlik ve etkileşim boyutunda 6 madde (7, 8, 9, 10, 11, 12 maddeleri), Başarı etkenleri boyutunda 4 madde (13, 14, 15, 16 maddeleri), Samimiyet boyutunda 3 madde (17, 18, 19 maddeleri), Çatışma boyutunda 4 madde (20, 21, 22, 23 maddeleri) yer almaktadır. Çatışma boyutu maddeleri ters maddelerdir (Canlı ve ark., 2018).

Okul Etkililiği Ölçeği (SE-Index)

Hoy ve Miskel (2008) tarafından geliştirilen SE-Index'in Türkçeye uyarlama çalışması Yıldırım ve Ada tarafından 2018 yılında yapılmıştır. Sekiz maddeden oluşan ölçek Türkçeye çevrildikten sonra 516 öğretmenden oluşan bir çalışma grubuna uygulanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan Açımlayıcı Faktör Analizi sonucunda ölçeğin varyansın % 52.44'ünü açıklayan tek bileşenli bir yapıdan oluştuğu görülmüştür. Ölçekteki maddelerin yük değerleri .629 ile .772 aralığında sıralanmıştır. Ölçeğin dil eşdeğerlik katsayısı 0.708, test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.84, Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise 0,86 olarak bulunmuştur(Yıldırım ve Ada, 2018). Ölçek okulların üretkenlik, uyum sağlama ve esneklik kapasiteleri açısından değerlendirilmesini sağlamak amacıyla geliştirilmiştir. SE-Index öğretmenler tarafından okulların performans ve işleyişinin ortaya konulduğu, 8 maddeden oluşan ve 6'lı likert tipinde kullanılan bir ölçektir (Yıldırım ve Ada, 2018).

Ölçme Araçları için Güvenirlik Çalışması

Araştırma kapsamında kullanılan ölçme araçlarından elde edilen ölçümlerin güvenirliliğine kanıt sağlamak amacıyla alfa katsayıları hesaplanmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 3. Ölçme Araçları ve Alt Faktörlerine İlişkin Güvenirlik Değerleri

Ölçekler ve alt faktörleri	Cronbach Alfa
Kısa psikolojik sağlamlık ölçeği	.797
Okul etkililiği ölçeği	.898
Okul iklimi ölçeği	.919
Demokratiklik ve okula adanma alt faktör	.867
Liderlik ve etkileşim alt faktör	.895
Başarı etkenleri alt faktör	.751
Samimiyet alt faktör	.837
Çatışma alt faktör	.836

Tablo 3 incelendiğinde, ölçme araçlarının bütünü ve alt faktörleri için hesaplanan alfa katsayılarının yüksek olduğu görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre araştırmada kullanılan üç ölçme aracından elde edilen ölçümlerin güvenirliliğinin yüksek olduğu söylenebilir (Salvucci vd., 1997). Sonuç Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeği, Okul Etkililiği Ölçeği ve Okul İklimi Ölçeği’nden elde edilen ölçümlerin geçerli ve güvenilir olduğuna ilişkin kanıtlar sağlanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamındaki soruları incelemek istatistiksel analizlere geçilmeden önce veri temizleme ve düzenleme işlemleri yapılmıştır. İlk olarak araştırmada kullanılan ölçme araçlarındaki bazı maddeler ters olduğundan bu maddelerin ters kodlamaları yapılmıştır. Daha sonra kayıp veri analizi yapılmış ve toplam verinin %5’i geçilmeyen kayıp veriler için değer ataması yapılmıştır. Değer ataması yapılırken; kayıp veri değer atama yöntemlerinden beklenti maksimizasyonu (Expectation Maximization, EM) algoritması kullanılarak değer ataması yapılmıştır. EM algoritmasının kullanılmasındaki temel sebep kayıp veri miktarının az olduğu durumda etkili parametre kestirimi ve daha yansız sonuçlar vermesi gösterilmektedir (Enders, 2013). Tüm bu işlemler yapıldıktan sonra veri analizlerine geçilmiştir. İlk olarak betimleyici istatistikler yapılmış daha sonra ise katılımcıların her bir ölçme aracına yönelik algı düzeyleri için betimsel istatistikler yapılmıştır. Hem öğretmenler hem de yöneticiler için araştırma kapsamında ele alınan değişkenlerin birbirleri ile aralarındaki ilişkiler için korelasyon analizleri yapılmış ve son olarak basit doğrusal regresyon analizi yapılmıştır.

Basit regresyon analizi yapılmadan önce ilgili analiz varsayımlarının karşılanma durumları incelenmiştir. İlk olarak kestirilen değerler ile gözlenen değerler arasındaki farkların normal dağılımını belirlemek amacıyla ZPRED-ZRESID grafiği incelenmiş ve bu grafiğin elips şeklinde olduğu yani artık değerlerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. İkinci varsayım olan yordayıcı değişkenler ile yordanan değişken arasındaki ilişkinin doğrusal olup olmadığını belirlemek amacıyla çizilen grafikler incelendiğinde bu varsayımda karşılanmış olduğu tespit edilmiştir. Son varsayım olan yordanan değişkenin normal dağılıma sahip olup olmadığını belirlemek amacıyla çarpıklık ve basıklık değerleri incelenmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, yordanan değişkenin normal dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Tüm varsayımlar test edildikten sonra basit doğrusal regresyon analizi gerçekleştirilmiştir. Analizlerde .05 alfa düzeyi dikkate alınmış ve SPSS (versiyon 25) paket programı kullanılmıştır.

Etik

Fırat Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Araştırmalar Etik Kurulu’nun 07.04.2022 tarih ve 06/2 karar sayısı ile gerekli onay alınmıştır.

Bulgular

Öğretmen ve Yöneticilerin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerine İlişkin Bulgular

Araştırmada hem öğretmenlerin hem de yöneticilerin algı düzeyleri incelendiğinden, tüm ölçme araçları her iki örneklem grubu için ayrı ayrı ele alınmıştır. İlk olarak, öğretmen ve yöneticilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin belirlenmesi için kısa psikolojik sağlamlık ölçeğinden elde edilen ölçümlerin betimleyici istatistikleri hesaplanmış ve Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 4. Kısa Psikolojik Sağlamlık Ölçeğinden Elde Edilen Ölçümlere Ait Betimsel İstatistikler

Örneklem	Değişken	N	Min-maks	\bar{x}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Yönetici	Psikolojik sağlamlık	31	9-28	3.60	4.68	-0.80	0.32
Öğretmen	Psikolojik sağlamlık	282	6-30	3.40	4.46	-0.24	0.28

Tablo 4 incelendiğinde, altı madde ile tek faktörden oluşan ve altılı likert ölçeği olarak puanlanan psikolojik sağlamlık ölçeğinin minimum puanı yöneticiler için 9 iken maksimum puanı 28 ve toplam ortalaması ise 21.57 ($\bar{x}=3.60$) olarak bulunmuştur. Parantez içinde verilen değer toplam ortalama puanın madde sayısına bölünerek elde edilmiş formunu temsil etmektedir. Buna göre yöneticilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler için ise minimum puan 6 iken maksimum puan 30 ve toplam ortalaması ise 20.41 ($\bar{x}= 3.40$) olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin algılarına göre psikolojik sağlamlık düzeylerinin orta düzeyde ve yöneticilerden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre yöneticilerin psikolojik sağlamlık düzeyinin öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Hem yöneticiler hem de öğretmenlerden elde edilen ölçümlerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde ± 2.00 aralığında olduğu görülmektedir. Bu sonuç hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden elde edilen ölçümlerin normal dağılıma sahip olduklarını göstermektedir (George ve Mallery, 2010; Shiel ve Cartwright, 2015).

Öğretmen ve Yöneticilerin Okul Etkililiği Düzeylerine İlişkin Bulgular

Yönetici ve öğretmenlerin algılarına göre psikolojik sağlamlık düzeyleri incelendikten sonra, okul etkililiğine yönelik algı düzeyleri incelenmiştir. Okul etkililiğine yönelik algı düzeylerini belirlemek için okul etkililiği ölçeğinden elde edilen ölçümlere ait betimleyici istatistikler hesaplanmış ve Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 5. Okul Etkililiği Ölçeğinden Elde Edilen Ölçümlere Ait Betimsel İstatistikler

Örneklem	Değişken	N	Min-maks	\bar{x}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Yönetici	Okul etkililiği	31	21-46	35.45 (4.43)	6.29	-0.87	0.24
Öğretmen	Okul etkililiği	282	10-48	32.57 (4.07)	7.72	-0.43	-0.29

Tablo 5 incelendiğinde, 8 madde ile tek faktörden oluşan ve beşli likert olarak puanlanan okul etkililiği ölçeğinin yöneticiler için minimum puanı 21 iken maksimum puanı 46 ve toplam ortalaması ise 35.45 ($\bar{x}=4.43$) olarak bulunmuştur. Parantez içinde verilen değer ortalama puanın madde sayısına bölünerek elde edilmiş formunu temsil etmektedir. Buna göre yöneticilerin okul etkililiğine yönelik algı düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler için ise minimum puan 10 iken maksimum puan 48 ve toplam ortalaması ise 32.57 ($\bar{x}=4.07$) olarak bulunmuştur. Öğretmenlerin algılarına göre okul etkililiği düzeylerinin biraz yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre yöneticilerin okul etkililiğine yönelik algılarının öğretmenlere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Hem yöneticiler hem de öğretmenlerden elde edilen ölçümlerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde ± 2.00 aralığında olduğu görülmektedir. Bu sonuç hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden elde edilen ölçümlerin normal dağılıma sahip olduklarını göstermektedir (George ve Mallery, 2010; Shiel ve Cartwright, 2015).

Öğretmen ve Yöneticilerin Okul İklimi Algılarına İlişkin Bulgular

Katılımcıların okul iklimine yönelik algı düzeylerini belirlemek için okul iklimi ölçeğinden elde edilen ölçümlere ait betimleyici istatistikler hesaplanmış ve Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Okul İklimi Ölçeğinden Elde Edilen Ölçümlere Ait Betimsel İstatistikler

Örnekleme	Değişken	Min-maks	\bar{x}	SS	Çarpıklık	Basıklık
Yönetici (n = 31)	Demokratiklik	18-30	25.13 (4.19)	3.57	-0.46	-0.37
	Liderlik ve etkileşim	22-30	27.32 (4.55)	2.24	-0.49	-0.53
	Başarı etkenleri	10-20	16.81 (4.21)	2.18	-1.28	2.46
	Samimiyet	5-15	11.32 (3.77)	2.76	-0.85	-0.17
	Çatışma	7-20	15.39 (3.85)	3.01	-0.97	1.47
	Okul iklimi	73-111	95.97 (4.17)	10.55	-0.78	-0.24
Öğretmen (n = 282)	Demokratiklik	6-30	23.45 (3.91)	4.21	-0.79	0.99
	Liderlik ve etkileşim	6-30	23.55 (3.93)	4.68	-0.81	0.80
	Başarı etkenleri	4-20	15.83 (3.96)	2.60	-0.46	0.87
	Samimiyet	3-15	11.19 (3.73)	2.36	-0.38	0.20
	Çatışma	4-20	13.24 (3.31)	3.67	-0.35	-0.21
	Okul iklimi	43-115	87.26 (3.79)	13.07	-0.37	0.22

Tablo 6 incelendiğinde, 23 madde ile beş alt faktörden oluşan ve beşli likert olarak puanlanan okul iklimi ölçeğinin toplam minimum puanı yöneticiler için 73 iken maksimum puanı 111 ve toplam ortalaması ise 95.97 (\bar{x} =4.17) olarak bulunmuştur. Buna göre yöneticilerin okul iklimine yönelik algı düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alt faktörler için hesaplanan ortalama değerleri incelendiğinde; demokratiklik alt faktörü için \bar{x} =4.19 (yüksek düzey), liderlik ve etkileşim için \bar{x} =4.55 (çok yüksek düzey), başarı etkenleri alt faktörü için \bar{x} =4.21 (çok yüksek düzey), samimiyet alt faktörü için \bar{x} =3.77 (yüksek düzey) ve çatışma alt faktörü için \bar{x} =3.85 (yüksek düzey) olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yöneticilerin okul ikliminin alt faktörlerine yönelik algı düzeylerinin yüksek ve çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Okul iklimi ölçeğinden elde edilen puanlar öğretmenler için incelendiğinde ise, ölçeğin toplamı için minimum puan 43 iken maksimum puanı 115 ve ortalaması ise 87.26 (\bar{x} =3.79) olarak bulunmuştur. Buna göre öğretmenlerin de okul iklimine yönelik algı düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Alt faktörler için hesaplanan ortalama değerleri incelendiğinde; demokratiklik alt faktörü için \bar{x} =3.91 (yüksek düzey), liderlik ve etkileşim için \bar{x} =3.93 (yüksek düzey), başarı etkenleri alt faktörü için \bar{x} =3.96 (yüksek düzey), samimiyet alt faktörü için \bar{x} =3.73 (yüksek düzey) ve çatışma alt faktörü için \bar{x} =3.31 (orta düzey) olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin okul ikliminin alt faktörlerine yönelik algı düzeylerinin yüksek ve orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ortalama değerler incelendiğinde, genel olarak yöneticilerin okul iklimi ve alt faktörlerine yönelik algı düzeylerinin öğretmenlerin algı düzeylerinden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Hem yöneticiler hem de öğretmenlerden elde edilen ölçümlerin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde ± 2.46 aralığında olduğu görülmektedir. Bu sonuç hem yöneticilerden hem de öğretmenlerden elde edilen ölçümlerin normal dağılıma sahip olduklarını göstermektedir (George & Mallery, 2010; Shiel & Cartwright, 2015).

Yöneticilerin Psikolojik Sağlık Düzeyleri ile Okul Etkililiği ve Okul İklimi Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Yöneticilerin ve öğretmenlerin psikolojik sağlık, okul etkililiğine yönelik algı ve okul iklimine yönelik algı düzeyleri incelendikten sonra, bu değişkenler arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişkilerin olup olmadığı

incelenmiştir. Tüm ölçme araçlarından elde edilen ölçümlerin çarpıklık ve basıklık değerlerine göre normal dağılıma sahip olduğu belirlenmiş ve korelasyon analizi olarak Pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Yöneticiler için psikolojik sağlamlık, okul etkililiğine yönelik algı ve okul iklimine yönelik algı düzeyleri arasındaki ilişkiler Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Yöneticiler için Psikolojik Sağlamlık, Okul Etkililiği ve Okul İklimi Arasındaki İkili Korelasyonlar

Değişkenler	Psikolojik sağlamlık	Okul etkililiği	Okul iklimi
Psikolojik sağlamlık	--	.200	.200
Okul etkililiği		--	.769**
Okul iklimi			--

* p < .05; ** p < .001

Tablo 7 incelendiğinde, yöneticilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin hem okul etkililiği ile hem de okul iklimi ile arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir (p > .05). Yöneticilerin okul etkililiğine yönelik algıları ile okul iklimine yönelik algı düzeyleri arasında istatistiksel olarak yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir (r = .769; p < .05). Buna göre okul etkililik düzeyi arttıkça okul ikliminin olumlu yönde değiştiği söylenebilir. Determinasyon katsayısı (r²=0.59) dikkate alındığında okul iklimindeki toplam varyansın (değişkenliğin) %59’unun okul etkililiğinden kaynaklandığı söylenebilir. Böyle bir analiz değişkenlerin birlikte hangi düzeyde ve yönde değiştikleri konusunda fikir vermektedir.

Öğretmenlerin Psikolojik Sağlamlık Düzeyleri ile Okul Etkililiği ve Okul İklimi Algıları Arasındaki İlişkiye Yönelik Bulgular

Yöneticilerin psikolojik sağlamlık, okul etkililiğine yönelik algı ve okul iklimine yönelik algı düzeyleri arasındaki ilişkiler incelendikten sonra, öğretmenlerin psikolojik sağlamlık, okul etkililiğine ve okul iklimine yönelik algı düzeyleri arasındaki ilişkiler incelenmiş ve elde edilen bulgular Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Öğretmenler için Psikolojik Sağlamlık, Okul Etkililiği ve Okul İklimi Arasındaki İkili Korelasyonlar

Değişkenler	Psikolojik sağlamlık	Okul etkililiği	Okul iklimi
Psikolojik sağlamlık	--	.218**	.223**
Okul etkililiği		--	.668**
Okul iklimi			--

* p < .05; ** p < .001

Tablo 8 incelendiğinde, öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin hem okul etkililiği ile hem de okul iklimi ile arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak pozitif yönde ve çok düşük düzeyde anlamlı olduğu tespit edilmiştir (p < .05). Öğretmenlerin okul etkililiğine yönelik algıları ile okul iklimine yönelik algı düzeyleri arasında istatistiksel olarak orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir (r = .668; p < .05). Buna göre okul etkililik düzeyi arttıkça okul ikliminin olumlu yönde değiştiği söylenebilir. Determinasyon katsayısı (r²=0.44) dikkate alındığında okul iklimindeki toplam varyansın (değişkenliğin) %44’ünün okul etkililiğinden kaynaklandığı söylenebilir. Böyle bir analiz değişkenlerin birlikte hangi düzeyde ve yönde değiştikleri konusunda fikir vermektedir.

Yöneticilerin ve Öğretmenlerin Psikolojik Sağlamlık Düzeylerinin, Yönetici ve Öğretmenlerin Okul Etkililiği ve Okul İklimi Algılarını Yordayıcılığıyla İlgili Bulgular

Analiz sürecinde psikolojik sağlamlığın yordayıcı, okul etkililiğinin yordanan değişken ve ayrıca psikolojik sağlamlığın yordayıcı ve okul ikliminin yordanan değişken olduğu basit doğrusal regresyon analizleri hem yöneticiler için hem de öğretmenler için gerçekleştirilmiştir. Yöneticiler için psikolojik sağlamlık düzeyinin okul etkililiğine yönelik algı düzeyindeki etkisi için yapılan basit regresyon analizine ait bulgular Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Yöneticilerin Okul Etkililiğine İlişkin Algıları Üzerinde Psikolojik Sağlık Düzeyinin Etkisine İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizinin Sonuçları

Değişkenler	Standartlaştırılmamış değerler		Standartlaştırılmış değerler				
	b	b'nin std hatası	β	t testi	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	29.66	5.39	--	5.51	.000	.20	.20
Psikolojik sağlık	0.27	0.24	.20	1.10	.281		
R = 0.20			R ² = 0.04				
F (1-29) = 1.21			p = .281				

Tablo 9 incelendiğinde, yöneticilerin psikolojik sağlık düzeyleri ile okul etkililiğine yönelik algı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($R = 0.20$; $p > .05$). Yöneticilerin okul etkililiğine yönelik algılarındaki değişimin yaklaşık %4'ünün psikolojik sağlık düzeyi tarafından açıklandığı fakat istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Kurulan modelin anlamlılığına ilişkin ANOVA testi incelendiğinde ise istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre yöneticilerin psikolojik sağlık düzeylerinin okul etkililiği algıları üzerinde anlamlı bir yordayıcısı olmadığı tespit edilmiştir.

Yöneticilerin psikolojik sağlık düzeylerinin okul etkililiğine yönelik algı düzeyi üzerindeki etkisi incelendikten sonra, öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeylerinin okul etkililiğine yönelik algı düzeyi üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla basit regresyon analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmenlerin Okul Etkililiğine İlişkin Algıları Üzerinde Psikolojik Sağlık Düzeyinin Etkisine İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizinin Sonuçları

Değişkenler	Standartlaştırılmamış değerler		Standartlaştırılmış değerler				
	b	b'nin std hatası	β	t testi	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	24.85	2.11	--	11.78	.000	.22	.22
Psikolojik sağlık	0.38	0.10	.22	3.75	.000		
R = 0.22			R ² = 0.05				
F (1-280) = 14.03			p = .000				

Tablo 10 incelendiğinde, öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri ile okul etkililiğine yönelik algı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif ve düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($R = 0.22$; $p < .05$). Öğretmenlerin okul etkililiğine yönelik algılarındaki değişimin yaklaşık %5'nin psikolojik sağlık tarafından açıklandığı ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Standartlaştırılmış regresyon katsayısına göre öğretmenlerin psikolojik sağlamlığına ilişkin algı düzeylerindeki bir standart sapmalı artış okul etkililiğine ilişkin algılarında 0.22 standart sapmalı bir artışa neden olmaktadır. Kurulan modelin anlamlılığına ilişkin ANOVA testi incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeylerinin okul etkililiği algıları üzerinde anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin okul iklimine yönelik algıları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla basit regresyon analizi yapılmıştır. İlk olarak yöneticilere ait bulgular elde edilmiş ve Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11. Yöneticilerin Okul İklimine İlişkin Algıları Üzerinde Psikolojik Sağlık Düzeyinin Etkisine İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizinin Sonuçları

Değişkenler	Standartlaştırılmamış değerler		Standartlaştırılmış değerler				
	b	b'nin std hatası	β	t testi	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	86.26	9.04	--	9.54	.000	.20	.20
Psikolojik sağlık	0.45	0.41	.20	1.10	.281		
R = 0.20				R² = 0.04			
F(1-29) = 1.21				p = .281			

Tablo 11 incelendiğinde, yöneticilerin psikolojik sağlık ile okul iklimine yönelik algı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir ($R = 0.20$; $p > .05$). Yöneticilerin okul iklimine yönelik algılarındaki değişimin yaklaşık %4'ünün psikolojik sağlık düzeyi tarafından açıklandığı fakat istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Kurulan modelin anlamlılığına ilişkin ANOVA testi incelendiğinde ise istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Buna göre yöneticilerin psikolojik sağlık düzeylerinin okul iklimine yönelik algıları üzerinde anlamlı bir yordayıcısı olmadığı tespit edilmiştir.

Öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeylerinin okul iklimine yönelik algıları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla basit regresyon analizi yapılmış ve elde edilen bulgular Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Öğretmenlerin Okul İklimine İlişkin Algıları Üzerinde Psikolojik Sağlık Düzeyinin Etkisine İlişkin Basit Doğrusal Regresyon Analizinin Sonuçları

Değişkenler	Standartlaştırılmamış değerler		Standartlaştırılmış değerler				
	b	b'nin std hatası	β	t testi	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	73.92	3.57	--	20.70	.000	.22	.22
Psikolojik sağlık	.65	.17	.22	3.82	.000		
R = 0.22				R² = 0.05			
F(1-280) = 14.61				p = .000			

Tablo 12 incelendiğinde, öğretmenlerin psikolojik sağlık ile okul iklimine yönelik algı düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı pozitif ve düşük düzeyde bir ilişkinin olduğu görülmektedir ($R = 0.22$; $p < .05$). Öğretmenlerin okul iklimine yönelik algılarındaki değişimin yaklaşık %5'nin psikolojik sağlık tarafından açıklandığı ve istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Standartlaştırmış regresyon katsayısına göre öğretmenlerin psikolojik sağlığa ilişkin algı düzeylerindeki bir standart sapmalı artış okul iklimine ilişkin algılarında 0.22 standart sapmalı bir artışa neden olmaktadır. Kurulan modelin anlamlılığına ilişkin ANOVA testi incelendiğinde, istatistiksel olarak anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeylerinin okul iklimine yönelik algıları üzerinde anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir.

Tartışma

Araştırmanın birinci alt problemine ilişkin bulgularda yöneticilerin psikolojik sağlık düzeyleri tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre yöneticilerin kısa psikolojik sağlık ölçeğine ilişkin algılarının “yüksek” düzeyinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağli olarak yöneticilerin psikolojik sağlık düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Yöneticilerin psikolojik sağlığıyla ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında Yıldız'ın (2015) eğitim yöneticilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında da benzer olarak yöneticilerin psikolojik sağlık düzeylerinin yüksek olduğu belirtilmiştir.

Psikolojik sağlık kavramı pozitif psikolojik sermayenin dört alt boyutundan biri olarak ele alınmaktadır (özyeterlilik, umut, psikolojik sağlık, iyimserlik). Literatür incelendiğinde yöneticiler üzerinde direkt olarak psikolojik sağlıktan ziyade pozitif psikolojik sermaye kavramı incelenmiştir. Yapılan araştırmalar bu bağlamda

incelendiğinde yöneticilerin psikolojik sağamlık düzeylerinin yüksek düzeyde ve benzer olduğunu göstermektedir.

Çetin ve arkadaşları (2017) okul yöneticilerinin etik liderlik özellikleri ile yöneticilerin psikolojik sermaye düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında yöneticilerin psikolojik sağamlık değerlerinin oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Akyürek (2021) yöneticilerin pozitif psikolojik sermayelerini incelediği araştırmasında psikolojik sağamlık alt boyutunun yüksek olarak tespit etmiştir. Tunçman (2019) ise okul yöneticilerinin psikolojik sermaye düzeyleri ile işe bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği tezinde psikolojik sağamlık boyutunun değerini yüksek olarak aktarmıştır. Giziroğlu (2019) okul yöneticilerinin psikolojik sermayeleri ve iş performansları arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmasında yine benzer olarak psikolojik sağamlık alt boyutunun yüksek değerde olduğunu ifade etmiştir.

Steward (2014) müdürlük rolünün stresli bir doğası olduğunu ifade etmiştir. Röportajlar aracılığıyla her müdürün kişiliğinin, deneyiminin, davranışının ve bakış açısının onun dayanıklılığını ve kendilerine ve dünyalarına ilişkin inançlarının, müdürlük rolünü sürdürme yeteneklerini nasıl etkilediğiydi araştırmayı amaçlamıştır. Okul liderliği için duygusal dayanıklılığın sürdürülmesi konulu araştırmasında müdürlüğün duygusal dayanıklılık gerektirdiğini iddia etmiş ve görüşmeler yoluyla ulaştığı kişilerin %98'i kesinlikle bu görüşe katıldığını belirtmiştir.

Araştırmanın ikinci alt problemine ilişkin bulgularda öğretmenlerin psikolojik sağamlık düzeyleri tespit edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlerinin psikolojik sağamlık düzeyleri “orta” düzeyindedir. Buna göre öğretmenlerin psikolojik sağamlık düzeylerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin psikolojik sağamlılığıyla ilgili yapılan araştırmalara bakıldığında öğretmenlerin psikolojik sağamlık düzeylerinin yüksek veya orta düzeyde olarak tespit edilen çalışmalara rastlanmıştır.

Hoşoğlu, Kodaz, Bingöl ve Batık, (2018) öğretmen adaylarının psikolojik sağamlıklarını araştırdıkları çalışmalarında, psikolojik sağamlık seviyelerinin orta düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Güran ve Tösten (2023) de araştırmalarında öğretmenlerin psikolojik sağamlık düzeyinin orta seviyede tespit etmişlerdir. Özgüray ve arkadaşları (2023) da öğretmenlerin psikolojik sağamlık düzeylerini araştırdıkları çalışmalarında öğretmenlerin psikolojik sağamlık seviyesinin yine aynı şekilde orta seviyede olduğunu ifade etmişlerdir. Güzel (2022) araştırmasında benzer bir sonuca ulaşmıştır. Polat ve arkadaşlarının (2023) okulöncesi öğretmenleri üzerinde yaptıkları çalışmalarında öğretmenlerin psikolojik sağamlık seviyelerini orta seviyenin biraz üzerinde tespit etmişlerdir.

Literatür incelendiğinde öğretmenlerin psikolojik sağamlılığının yüksek düzeyde olduğunu tespit eden çalışmalara da rastlanmıştır. Marangoz ve arkadaşları (2022) pandemi dönemi uzaktan eğitim sürecinde yürüttükleri çalışmalarında öğretmenlerin psikolojik sağamlıklarını yüksek düzeyde tespit etmişlerdir. Izgar ve Irmak (2015) matematik öğretmenleri üzerinde yürüttükleri çalışmalarında yine yüksek seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Dokuz (2023) öğretmenlerin psikolojik sağamlık düzeyleri ile yenilikçi iş davranışına ilişkin algılarını araştırdığı çalışmasında yine benzer olarak öğretmenlerin psikolojik sağamlılığını yüksek seviyede tespit etmiştir. Yapılan bir diğer farklı araştırmada ise öğretmenlerin psikolojik sağamlılıkları ortalamanın altında tespit edilmiştir (Cerit, Kadioğlu-Ateş, Kadioğlu, 2018). Yapılan araştırmaların sonuçlarının farklı olmasının veri grubundaki farklılıktan kaynaklandığı düşünölmektedir.

Öğretmenlerin duygusal iyi oluşunu anlamaya yönelik herhangi bir girişim, bunu ilişkisel bir süreç olarak kabul etmelidir Bunun merkezinde öğretmenlerin dahil oldukları koşullar ve faaliyetler ile onların psikolojik, bilişsel ve duygusal kaynakları arasındaki dinamik etkileşim yer alır (Day ve Gu,2009).

Psikolojik sağamlılığı yüksek öğretmenlerin olumsuz duygularla daha iyi baş edebilen ve olumluya odaklanabilen, zor koşullarda başarılı olma kapasitesine sahip, davranış yönetimi konusunda becerikli, ayrıca okul ve mesleklerine daha bağlı olduğu bilinmektedir (Howard ve Johnson, 2004). Eğitimin vazgeçilmez bir unsuru olan öğretmenlerin, diğer tüm içsel kaynakları gibi psikolojik sağamlık da eğitimin kalitesi için incelenmeye ve araştırılmaya değer bir kavramdır. Özellikle farklı değişkenlerle olan ilişkilerinin tespit edilmesi ve geliştirmeye yönelik çalışmaların yapılması önem arz etmektedir.

Araştırmanın sonuçlarına göre yöneticilerin psikolojik sağamlık düzeyi öğretmenlere nazaran yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum psikolojik sağamlılığın eğitömcileri yönetici ve öğretmen olarak sınıflandırmada etkili bir kavram olabileceği düşünöncesini akıllara getirmekle beraber literatürde bunu destekleyecek bir araştırmaya rastlanmamıştır. Sonkur (2021) azim ve psikolojik sağamlılığın yönetici ve öğretmenlerdeki rolünü araştırdığı

çalışmasında azim değişkeninin sınıflandırmada anlamlı olduğunu fakat psikolojik sağlamlık bağımsız değişkeninin öğretmen ve yöneticileri sınıflandırmada etkili olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın üçüncü alt problemine yönelik bulgularda yöneticilerin okul etkililiğine yönelik algılarının düzeyi tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre okul yöneticilerinin okul etkililiğine yönelik algı düzeylerinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yöneticilerin okul etkililiği algısını ölçen çalışmalara bakıldığında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir. Koçak ve Helvacı (2011) Okul Yöneticilerinin Etkililiği isimli araştırmalarında ilköğretim okullarında görev yapan okul müdürlerinin etkililiklerini tüm boyutlarda “çok” düzeyinde tespit etmişlerdir. Kasapoğlu (2009) ise yönetici ve öğretmen görüşlerine göre yönetsel etkililiği bir değişken olarak incelediği araştırmasında yöneticilerin yönetsel etkililik düzeylerini yüksek bulduğunu fakat öğretmenlerin, okul yöneticilerinin yönetsel etkililik açısından çok iyi düzeyde olmadıklarını ileri sürdüklerini aktarmaktadır.

Araştırmanın dördüncü alt problemine ait bulgularda öğretmenlerin okul etkililiğine yönelik algıları tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin okul etkililiğine yönelik algı düzeylerinin biraz yüksek olduğu görülmüştür. Öğretmenlerin okul etkililiğini ölçen çalışmalara bakıldığında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür. Yıldırım ve Ada (2015) okul müdürlerinin kişilik özellikleri ve denetim odaklarına yönelik algıları ile öğretmenlerin okul etkililiğine yönelik algıları arasındaki ilişkiyi araştırdıkları araştırmalarında okulların etkililiğinin ortalamanın biraz üzerinde olduğunu aktarmışlardır. Öğretmenlerin etkililik algısını boyutları arasında karşılaştırdıklarında ise verimlilik algılarının üretkenlik algılarına göre daha yüksek düzeyde olduğunu tespit etmişlerdir. Uçak ve Bilgivar (2023) okul müdürlerinin vizyoner liderlik özelliklerinin okul etkililiği ile arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında benzer olarak öğretmenlerin okul etkililiği algılarının yüksek olduğu görülmektedir. Alagöz ve arkadaşları (2022) öğretmenlerin algılarına göre okul müdürlerinin paylaşılan liderlik özelliklerinin okul etkililiği üzerindeki etkisinin inceledikleri araştırmalarında öğretmenlerin görev yaptıkları okulların yüksek düzeyde etkili olduğu düşüncesine sahip olduklarını belirtmişlerdir. Atılkan (2019) okul müdürünün dağıtımçı liderlik davranışları ve okulların etkililiği arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında öğretmenlerin okul etkililiği algılarını yüksek düzeyde olduğunu aktarmıştır. Abdürrezzak (2015), etkili okul kavramıyla ilgili araştırmasında yine benzer olarak öğretmenlerin okul etkililiğini yüksek seviyede tespit etmiştir. Literatür incelendiğinde araştırmanın sonuçlarıyla benzer olarak öğretmenlerin okul etkililiği algılarının yüksek olarak tespit edildiği başka araştırmalar da mevcuttur (Şenel, 2015; Atcıoğlu, 2018; Şenel ve Buluç, 2016). Yılmaz (2021) okul müdürlerinin çevik liderlik özellikleriyle okul etkililiği arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında öğretmenler okul etkililiğini “orta düzeyde” tespit etmiştir. Alanyazını incelendiğinde okul etkililiği düzeyleri orta seviyede tespit eden başka araştırmalar da mevcuttur (Oral, 2005; Şahin, 2013; Alanoğlu 2014; Cerit ve Yıldırım, 2017).

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar ile diğer araştırmaların sonuçları birlikte değerlendirildiğinde genellikle öğretmenlerin algılanan okul etkililiği düzeylerinin yüksek olduğu söylenebilir. Bu durum göz önüne alındığında okulların öğretmenlerin eğitime dair taleplerinin büyük oranda karşılandığı sonucuna ulaşılabılır. Öğretmenlerin görev yaptıkları okulların eğitim-öğretimle ilgili amaçlarına ulaşmada olumlu bir algıya sahip oldukları düşünülebilir. Yine bununla paralel olarak öğretmenlerin eğitim unsurlarının beklenen rolleri karşıladığı algısına sahip olduğu kanısına varılabilir.

Araştırmanın beşinci alt problemine ait bulgularda yöneticilerin okul iklimine yönelik algıları tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre yöneticilerin okul iklimine yönelik algı düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bulgular okul ikliminin boyutları bazında değerlendirildiğinde okul yöneticilerinin liderlik ve etkileşim boyutunda en yüksek ortalamaya sahip oldukları, en düşük ortalamayı ise çatışma boyutunda gösterdikleri görülmektedir. İrban (2023) okul müdürlerinin mentörlük becerileri ile okul iklimi arasındaki ilişkiyi araştırdığı araştırmasında benzer olarak okul müdürlerinin okul iklimi algıları yüksek düzeyde tespit etmiştir. Tofur ve Balıkçı (2018) ortaokul öğretmen ve yöneticilerine göre okul iklimini etkileyen faktörleri inceledikleri araştırmalarında katılımcıların okul iklimi ile ilgili yapılan değerlendirmelerini hem olumsuz hem de olumlu faktörler açısından daha çok yönetim ve yönetici davranışları üzerinden hareketle yaptıkları görülmüştür. Bu bağlamda okul iklimi açısından yönetici ve yönetim anlayışının önemli olabileceği sonucuna ulaşılabılır. Okul ikliminin şekillenmesinde en önemli kişinin okul yöneticisi olduğu söylenebilir.

Araştırmanın altıncı alt problemine ait bulgularda öğretmenlerin okul iklimine yönelik algıları tespit edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre öğretmenlerin okul iklimine yönelik algı düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Bulgular okul ikliminin alt faktörleri arasında değerlendirildiğinde öğretmenlerin liderlik ve etkileşim boyutunda

en yüksek ortalamaya sahip oldukları, en düşük ortalamayı ise samimiyet alt faktöründe gösterdikleri görülmektedir. Şahin ve Atbaşı (2020) olumlu okul iklimi oluşturmada öğretmenin rolünü inceledikleri araştırmalarında öğretmenlerin en yüksek ortalamayı demokratiklik alt faktöründe, en düşük ortalamayı ise benzer olarak samimiyet alt faktöründe olduğunu tespit etmiştir. Tepe ve Yılmaz (2020), okul yöneticilerinin toksik liderlik davranışları ile okul iklimi arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmalarında okul ikliminin alt faktörleri içinde en yüksek düzeyde olanı demokratiklik ve liderlik ve etkileşim boyutları olduğu görülmektedir. En düşük düzeyde algılanan alt faktör ise çatışma alt faktörü olarak aktarılmıştır. Bozkurt (2023) ise öğretmenler tarafından algılanan sosyal adalet liderlik becerileri ve okul iklimini araştırdığı çalışmasında öğretmenlerin okul iklimini en yüksek düzeyde demokratiklik ve başarı, en düşük düzeyde ise çatışma alt boyutunda algıladıklarını aktarmıştır. Metin (2020) ise kadın yöneticilerin liderlik stilleri ile okul iklimi arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında okul iklimi öğretmen algılarına göre okulda liderlik ve etkileşim ikliminin görece olarak yüksek seviyede olduğu, demokratiklik alt boyutunun ise görece olarak en düşük olduğunu belirtmiştir. Bu farklılığı kadın yöneticilerin erkek yöneticilere nazaran kişisel iletişime ve etkileşime daha fazla önem vermesinden kaynaklanıyor olabileceğini belirtmiştir. Korkmaz ve Ada (2019) ortaokullarda görevli öğretmenlerin algılarına göre okul iklimi ile okul etkililiğinin inceledikleri araştırmalarında öğretmenlerin okul ikliminin alt boyutları arasında en yüksek düzeyde demokratiklik alt boyutunu, en düşük düzeyde ise çatışma alt boyutunu algıladıklarını tespit etmiştir. Sertel ve Karadağ (2022) örgüt iklimi ile öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algıları arasındaki ilişkiyi tespit etmeyi amaçladıkları çalışmalarında en yüksek düzeyde başarı boyutunu en düşük düzeyde ise çatışma boyutunu tespit etmişlerdir. Literatür incelendiğinde öğretmenlerin okul iklimi algılarının genellikle yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenlerin örgüt iklimi algılarının orta düzeyde olduğu çalışmalar (Bucak, 2002; Şahin, 2005; Memduhoğlu ve Şeker, 2011) da mevcuttur.

Literatürde okul iklimiyle ilgili yapılan araştırmalarda, öğretmenlerin okul iklimi algılarının farklılık göstermesinde bireysel farklılıkların, örneklem çeşitliliğinin etkileri olduğu söylenilebilir. Bu çalışma için öğretmenlerin okulla ilgili algılarının olumlu olduğu, okul iklimi algılarının yüksek olduğu görülmüştür. Aynı zamanda yöneticilerin okul iklimi algılarının öğretmenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle yöneticilerin okulu daha olumlu algıladıkları sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmanın yedinci alt problemine ait bulgularda yöneticilerinin psikolojik sağlık düzeyleri ile okul etkililiği ve okul iklimi algıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan analizlerin sonucunda yöneticilerin psikolojik sağlık düzeylerinin hem okul etkililiği ile hem de okul iklimi ile arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca göre yöneticilerin psikolojik sağlık düzeyinin okul etkililiği ve okul iklimi algılarını etkilemediği sonucuna ulaşılabilir. Literatür incelendiğinde direkt olarak yöneticilerin psikolojik sağlamlığının okul etkililiği veya okul iklimi algısıyla ilişkisini inceleyen bir araştırmaya rastlanmamıştır. Fakat psikolojik sermayenin bir alt boyutu olarak dayanıklılığın bir değişken olarak incelendiği araştırmalara bakıldığında otantik liderlik (Keser ve Kocabaş, 2014) ve örgütsel performans (Akkoç, 2022) değişkenleriyle ilişkilerinin anlamlı olarak tespit edildiği görülmektedir.

Bu araştırmada yöneticilerin okul etkililiğine yönelik algıları ile okul iklimine yönelik algı düzeyleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Buna göre yöneticilerin etkililik olarak algıladıkları unsurların aynı zamanda olumlu bir iklimle ilişkilendirilebileceği söylenilebilir.

Araştırmanın sekizinci alt problemine ait bulgularda öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri ile okul etkililiği ve okul iklimi algıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan analizlerin sonucunda öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeylerinin hem okul etkililiği ile hem de okul iklimi ile arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak pozitif yönde, çok düşük düzeyde ve anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre öğretmenlerin psikolojik sağlamlığının okul etkililiği ve okul iklimi algılarını düşük düzeyde etkilediği sonucuna ulaşılabilir. Atış (2020) pozitif psikolojik sermaye ve okul etkililiği ilişkisini incelediği araştırmasında özel okul öğretmenlerinin öz yeterlikleri ve psikolojik dayanıklılıkları arttıkça etkili okul öğretmen algılarının da arttığını belirtmiştir. Bir diğer araştırmada ise olumlu okul ikliminin öğretmenlerin psikolojik sağlamlıklarını arttırdığı tespit edilmiştir (Cerit, Kadioğlu-Ateş, Kadioğlu, 2018).

Literatür incelendiğinde direkt olarak psikolojik sağlamlığın okul etkililiği veya okul iklimi algısıyla ilişkisini inceleyen araştırmalardan ziyade öğretmenlerin psikolojik sağlamlığının farklı değişkenlerle olan ilişkilerini açıklayan çalışmalar mevcuttur. Ulukan (2020) öğretmenlerin mutluluk ile psikolojik sağlık düzeylerinin iki değişken olarak arasındaki ilişkiyi incelediği araştırmasında öğretmenlerin mutluluk ve psikolojik sağlık

düzeylerinin orta seviyenin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Altuntaş ve Genç (2018) de çalışmalarında benzer olarak psikolojik sağlık ve mutluluk arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki tespit etmişlerdir. Gönen ve Koca-Ballı (2020) öğretmenlerin psikolojik sağlıklarının tükenmişlik düzeyine etkisini inceledikleri araştırmalarında psikolojik sağlık düzeyini arttırmayı başarabilen öğretmenlerin, mesleki tükenmişlik yaşama ihtimallerini düşürebileceklerini aktarmışlardır. Öğretmenlerin okul etkililiğine yönelik algıları ile okul iklimine yönelik algı düzeyleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Buradan hareketle yine okul etkililiğiyle ilgili unsurların olumlu bir iklimle yakından ilişkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Şenel ve Buluç (2016) da benzer olarak okul iklimi ile okul etkililiği arasında pozitif yönde, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğunu aktarmıştır.

Konuyla ilgili yukarıda da bahsedilen araştırmalar da göz önünde bulundurulduğunda psikolojik sağlamlığın mutluluk, tükenmişlik gibi içsel kaynaklarla daha fazla ilişkili olduğu, okulla ilgili kavramlarla (etkililik-iklim) ise daha düşük düzeyde bir ilişkiye sahip olduğu söylenebilir. Okulla ilgili kavramların ise hem yöneticiler hem öğretmenler için birbirleriyle daha yüksek düzeyde ilişkili olduğu sonucuna ulaşılabilir. Yöneticilerin okul etkililiğine ilişkin algıları üzerinde psikolojik sağlamlık düzeyinin etkisine ilişkin basit doğrusal regresyon analizleri sonucunda yöneticilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin okul etkililiğine yönelik algı düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğretmenlerin okul etkililiğine ilişkin algıları üzerinde psikolojik sağlamlık düzeyinin etkisine ilişkin basit doğrusal regresyon analizinin sonuçlarına göre yordanan değişken ile yordayıcı değişken arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu saptanmıştır. Buna göre öğretmenlerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin okul etkililiği algıları üzerinde anlamlı bir yordayıcısı olduğu tespit edilmiştir. Yöneticilerin okul iklimine ilişkin algıları üzerinde psikolojik sağlamlık düzeyinin etkisine ilişkin basit doğrusal regresyon analizinin sonuçlarına bakıldığında yöneticilerin psikolojik sağlamlık düzeylerinin okul iklimine yönelik algı düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı olmadığı saptanmıştır.

Öğretmenlerin okul iklimine ilişkin algıları üzerinde psikolojik sağlamlık düzeyinin etkisine ilişkin basit doğrusal regresyon analizlerinin sonuçları incelendiğinde yordanan değişken ile yordayıcı değişken arasındaki ilişkinin pozitif yönde ve düşük düzeyde olduğu saptanmıştır. Araştırmada yöneticilerin tüm değişkenler bağlamında öğretmenlerden daha yüksek bir algıya sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Değişkenleri etkileyen faktörler dikkate alınarak nitel bir araştırma yapılabilir. Araştırmaya göre öğretmenlerin psikolojik sağlamlıklarının okul etkililiği ve okul iklimi algılarını etkilediği ortaya çıkmıştır. Öğretmenlerin katılımıyla psikolojik sağlamlıklarını artıracak eğitim programları düzenlenebilir.

Kaynakça

- Abdürrezzak, S. (2015). *Etkili okul ve okul liderliğine ilişkin öğretmen algılarının incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi].Ulusal Tez Merkezi.
- Ada, S. ve Baysal, Z. N. (2012). *Türk Eğitim Sistemi ve Etkili Okul Yönetimi*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Akkoç, G. (2022). *Ortaöğretim kurumlarında görev yapan yöneticilerin sahip oldukları pozitif psikolojik sermaye ve iyi oluş düzeyleri ile örgütsel performansları arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi.
- Akyürek, M. İ. (2021). Okul yöneticilerinin psikolojik sermaye düzeyinin incelenmesi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 12(23), 149-170.
- Alagöz, T., Aydoğan, A., Durmaz, S., & Alagöz, A. (2022). Paylaşılan Liderliğin Okul Etkililiği Üzerindeki Etkisi. *International Journal of Active Learning*, 7(1), 84-99.
- Alanoğlu, M. (2014). *Liselerin örgütsel öğrenme düzeyi ve örgütsel vatandaşlık davranışı üzerindeki etkisi/ ortaöğretim kurumlarının örgütsel öğrenme düzeylerinin okul etkililiği ve örgütsel vatandaşlık davranışlarına etkisi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Fırat Üniversitesi.
- Altuntaş, S., & Genç, H. (2018). Mutluluğun yordayıcısı olarak psikolojik sağlamlık: öğretmen örnekleminin incelenmesi (Resilience as Predictor of Happiness: Investigation of Teacher Sample). *Hacettepe University Journal of Education Faculty*, 35(4), 936-948. <http://doi.org/10.16986/HUJE.2018046021>.

- Atcıoğlu, E. (2018). *Okulların etkililik düzeyleri ile çalışanların işe angaje olma düzeyleri arasındaki ilişki*. [Yüksek Lisans Tez, Kahramanmaraş Sütü İmam Üniversitesi].Ulusal Tez Merkezi.
- Atılkan, N. (2019). *Okul mudurunun dağıtımcı liderlik davranışları ile okulların etkililiği arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi].Ulusal Tez Merkezi.
- Atış, D. (2020). *Okul etkililiği ve pozitif psikolojik sermaye ilişkilerine ilişkin ğretmen görüşleri*. [Yayınlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi..
- Balı, A. (1988). Etkili okul. *Eğitim ve bilim*, 12 (70), 21-27
- Balı, A. (2014). *Etkili okul, okul geliştirme, kuram, uygulama ve araştırma*.Pegem Akademi Yayıncılık.
- Bucak, E.B. (2002). Örgüt iklimi; yönetimde ast – st ilişkileri. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, 3(7), 1-17.
- Bozkurt, B. (2023). Social justice leadership as a predictor of school climate. *Pedagogical Research*, 8(2), 1-9 <https://doi.org/10.29333/pr/13078>
- Büyüköztürk, ř., akmak, E.K., Akgün, .E., Karadeniz, ř. ve Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Can, A. (2014). *SPSS ile Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi* (2. Baskı). PEGEM AKADEMİ.
- Canlı, S., Demirtaş, H., & zer, N. (2018). Okul iklimi leğinin geçerlik ve güvenirlik alışması. *Elementary Education Online*, 17(4), 1797-1811. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2019.506842>
- Cerit, Y. ve Yıldırım, B. (2017). İlkokul müdürlerinin etkili liderlik davranışları ile okul etkililiği arasındaki ilişki. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 902-914. <https://doi.org/10.14686/buefad.312405>.
- Cerit, Y., Kadioğlu Ateş, H. ve Kadioğlu, S. (2018). İlkokul müdürlerinin bakım liderliği davranışları ile öğretmenlerin psikolojik dayanıklılık düzeyleri arasındaki ilişki. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi/ASOS Journal*. 6 (74), 223-238.
- Cohen, J., McCabe, E. M., Michelli, N. M., & Pickeral, T. (2009). School climate: Research, policy, practice, and teacher education. *Teachers college record*, 111(1), 180-213. <https://doi.org/10.1177/016146810911100108>
- etin, M., zdemir, A. N., & Akpolat, T. (2017). Okul Yöneticilerinin Psikolojik Sermaye Değerleri ve Etik Liderlik zellikleri Arasındaki İlişki . *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (13), 247-267.
- Day, C., & Gu, Q. (2009). Teacher emotions: Well being and effectiveness. In P. A. Z. Schutz, M. (Ed.), *Advances in teacher emotion research* (pp. 15-32). New York: Springer.
- Doğan, T. (2015). Kısa psikolojik sağamlık leği'nin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik alışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 93-102.
- Dokuz, O. (2023). *ğretmenlerin psikolojik sağamlık ve yeniliki iş davranışına ilişkin algıları* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Pamukkale Üniversitesi .
- Edmonds, R. (1982). Programs of School Improvement: An Overview. *Educational Leadership*, 40 (3), 4-11.
- Ellis, T. I. (1988). School Climate. *Research Roundup*, 4(2), n2.
- Enders, C. K. (2013). Dealing with missing data in developmental research. *Child Development Perspectives*, 7(1), 27-31. <https://doi.org/10.1111/cdep.12008>
- George, D. & Mallery, M. (2010). *SPSS for Windows step by step: A simple guide and reference*. Pearson
- Giziroğlu, B.(2019).*Okul yonetimcilerinin psikolojik sermayeleri ve iş performansları arasındaki ilişkinin incelenmesi* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi..
- Gönen, T. ve Koca Ballı,A. İ. (2020).Psikolojik sağamlığın tükenmişliğe etkisi: Özel okullarda çalışan öğretmenler üzerine bir araştırma. *Turizm Ekonomi ve İşletme Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 46-60.
- Güran, M. & Tösten, R. (2023). Prososyal motivasyonu açıklayan bir unsur olarak psikolojik sağamlık:

- Öğretmenler üzerinde bir çalışma. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (32), 555-572.
- Güzel, G. (2022). *Okulöncesi öğretmenlerinin psikolojik sağlık düzeylerinin bazı demografik değişkenler açısından incelenmesi*, [Tezsiz Yüksek Lisans Projesi]. Pamukkale Üniversitesi.
- Halpin, A. W. (1967). Change and organizational climate. *Journal of Educational Administration*, 5(1), 5-25. <https://doi.org/10.1108/eb009606>
- Hoşoğlu, R., Kodaz, A. F., Bingöl, T. Y., & Batık, M. V. (2018). Öğretmen adaylarında psikolojik sağlık. *OPUS International journal of society researches*, 8 (14), 217-239. <https://doi.org/10.26466/opus.405751>
- Howard, S. & Johnson, B. (2004). Resilient teachers: Resisting stress and burnout. *Social psychology of education*, 7(4), 399-420. <https://doi.org/10.1007/s11218-004-0975-0>
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2008). *Educational administration: Theory, research, and practice* (8th ed.). New York: McGraw-Hill. Pp. 299-308.
- İrban, D. (2023). *Okul müdürlerinin mentörlük becerileri ile okul iklimine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Izgar, H. ve Irmak, M. (2015). Matematik öğretmenlerinin yılmazlık düzeyleri üzerine bir inceleme. *Bayburt Üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 10(2), 446-459.
- Kasapoğlu, H. (2009). *Yönetici ve öğretmen görüşlerine göre yönetsel etkililik açısından okul yöneticilerinin kendilerini geliştirme düzeyinin değerlendirilmesi* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Keser, S. ve Kocabaş, İ. (2014). İlköğretim okulu yöneticilerinin otantik liderlik ve psikolojik sermaye özelliklerinin karşılaştırılması. *Kuram ve uygulamada eğitim yönetimi*, 1(1), 1-22.
- King, D. D., Newman, A., & Luthans, F. (2016). Not if, but when we need resilience in the workplace. *Journal of organizational behavior*, 37(5), 782-786. <https://doi.org/10.1002/job.2063>
- Koçak, F. ve Helvacı, M. A. (2011). Okul yöneticilerinin etkililiği (Uşak ili örneği) . *Eğitim bilimleri araştırmaları dergisi - Journal of educational sciences research*, 1 (1), 33-55.
- Korkmaz, M. ve Ada, K. (2019). Ortaokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişkinin incelenmesi. E. Kırıl, E. Çelik, A. Çilek (Ed.), *Eğitim Araştırmaları-2019* içinde (ss.38-54). Eyüder.
- Lezotte, L. (1991). Correlates of effective schools. *The First and second generation effective schools products, Ltd.*, Okemos, MI.
- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. Oxford University Press.
- Marangoz, M. C., Elçiçek, M., Pesen, A. ve Erdemci, H. (2022). Öğretmenlerin uzaktan eğitime yönelik tutum, psikolojik sağlık ve yaşam doyumu düzeyleri üzerine bir inceleme. *EKEV Akademi Dergisi*, (89), 101-120.
- MEB, (2017). Öğretmenlik mesleği genel yeterlilikleri belgesi. Ankara: Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü.
- Memduhoğlu, H.B. ve Şeker, G. (2011). Öğretmenlerin algılarına göre ilköğretim okullarının örgütsel iklimi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 1-26.
- Metin, G. (2020). *Kadın okul yöneticilerinin liderlik stilleri ile okul iklimi arasındaki ilişki* [Yüksek lisans tezi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi]. Ulusal Tez Merkezi.
- Oral, Ş. (2005). *İlköğretim okullarının etkili okul kavramı açısından değerlendirilmesi (Batman ili örneği)* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Dicle Üniversitesi.

- Özgüray, Ö., Özgüray, A., Uysal, M., Solak, B., Çövüt, R., & Uludağ, C. A. (2023). Öğretmenlerin psikolojik sağlık düzeyleri. *International Journal of Social Humanities Sciences Research*, 10 (93), 616-627. <https://doi.org/10.26450/jshsr.3582>
- Polat, D., Seçer, F., Mormenekşe, S., & Minerel, B. (2023). Okul öncesi öğretmenlerinin psikolojik sağlamlıklarının incelenmesi. *Ulusal Özgün Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 72-89.
- Rovai, A. P., Wighting, M. J., & Liu, J. (2005). School climate. *Quarterly Review of Distance Education*, 6(4), 361-375.
- Salvucci, S., Walter, E., Conley, V., Fink, S., & Saba, M. (1997). *Measurement error studies at the national center for education statistics*. (pp. 97-464). Washington, DC: National Center for Education Statistics.
- Schneider, B., & Snyder, R. A. (1975). Some relationships between job satisfaction and organization climate. *Journal of Applied Psychology*, 60(3), 318-328. <https://doi.org/10.1037/h0076756>
- Schneider, B., Ehrhart, M. G., & Macey, W. H. (2013). Organizational climate and culture. *Annual Review of Psychology*, 64, 361-388. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-113011-143809>
- Sertel, G., & Karadağ, E. (2022). Okullardaki örgüt iklimi ile öğretmenlerin pozitif psikolojik sermaye algıları arasındaki ilişki. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 55 (55), 318-350. <https://doi.org/10.15285/maruabed.1010864>
- Shiel, G., & Cartwright, F. (2015). *Analyzing data from a national assessment of educational achievement*. World Bank Group.
- Sonkur, A. (2021). Okul yöneticileri ve öğretmenlerde azim ve psikolojik sağlamlığın rolü. *Milli Eğitim Dergisi*, 50 (230), 445-460. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.677847>
- Steward, J. (2014). Sustaining emotional resilience for school leadership. *School Leadership & Management*, 34(1), 52-68. <https://doi.org/10.1080/13632434.2013.849686>
- Şahin, A. ve Atbaşı, Z. (2020). Olumlu okul iklimi oluşturmada öğretmenin rolünün incelenmesi. *Abi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 672-689. <https://doi.org/10.31592/acusbed.742972>
- Şahin, K. (2005). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin mesleki tutumları ile okul iklimi arasındaki ilişki*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Şahin, S. (2013). *İlköğretim okulu müdürlerinin yönetsel etkililik düzeyine ilişkin öğretmen görüşleri (İzmit ilçesi örneği)*[Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Hacettepe Üniversitesi.
- Şenel, T. (2015). *İlkokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişki*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Şenel, T. ve Buluç, B. (2016). İlkokullarda okul iklimi ile okul etkililiği arasındaki ilişki. *Türkiye Bilim Araştırma Vakfı Dergisi*, 9(4), 1-12.
- Tepe, N. ve Yılmaz, G. (2020). Öğretmenlerin okul iklimi algılarının yordayıcısı olarak okul yöneticilerinin toksik liderlik davranışları. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(25), 3360-3381. <https://doi.org/10.26466/opus.667320>
- Tofur, S. ve Balıkcı, A. (2018). Okul yöneticileri ve öğretmenlere göre okul iklimini etkileyen faktörlerin incelenmesi: Ortaokul örneği. *Electronic Turkish Studies*, 13(11), 1279-1295. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.13156>
- Tugade, M. M., Fredrickson, B. L., & Feldman Barrett, L. (2004). Psychological resilience and positive emotional granularity: Examining the benefits of positive emotions on coping and health. *Journal of Personality*, 72 (6), 1161-1190. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2004.00294.x>
- Tunçman, C. Y. (2019). *Okul yöneticilerinin psikolojik sermaye düzeyleri ile işe bağlılık düzeyleri arasındaki ilişki* [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.

Türk Dil Kurumu, TDK (2019). (www.tdk.gov.tr).

- Uçak, Z. ve Bilgivar O. O. (2023). Examination of the relationship between school principals' visionary leadership characteristics and school efficiency. *International Journal of Diğçe Educational Sciences*, 1(1), 66-80.
- Ulukan, M. (2020). Öğretmenlerin mutluluk ile psikolojik sağlamlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 13 (73), 620-631. <https://doi.org/10.17719/jjsr.10978>
- Uzunboylu, H., & Sarıgöz, O. (2015). The evaluation of anthropological attitudes towards social professional and lifelong learning in terms of some variables. *The Anthropologist*, 21(3), 439-449. <https://doi.org/10.1080/09720073.2015.11891833>
- Waters, L. K., Roach, D., & Batlis, N. (1974). Organizational climate dimensions and job-related attitudes. *Personnel Psychology*. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1974.tb01168.x>
- Welsh, W. N. (2000). The effects of school climate on school disorder. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*, 567(1), 88-107. <https://doi.org/10.1177/0002716200567001007>
- Yıldırım, İ. ve Ada, Ş. (2015). Okul müdürlerinin kişilik özellikleri ve denetim odakları ile okul etkililiği arasındaki ilişki. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, (5), 113-130.
- Yıldırım, İ. ve Ada, Ş. (2018). Algılanan okul etkililiği ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması. *Milli Eğitim Dergisi*, 47(219), 19-32.
- Yıldız, S. (2015). *Eğitim yöneticilerinin psikolojik dayanıklılık düzeyleri ile karar verme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek lisans tezi, Erciyes Üniversitesi].Ulusal Tez Merkezi
- Yılmaz, F. Ç. (2021). *Okul müdürlerinin çevik liderlik özellikleri ile okul etkililiği arasındaki ilişki* [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi.
- Yılmaz, K. ve Sarpkaya, R. (2021). Öğretmenlerin örgütsel farkındalık ve örgütsel güven algıları ile okulların örgütsel etkililik düzeyleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (2), 60-73.

EXTENDED SUMMARY

Teachers are one of the indispensable and most important elements of education. That's why they have a big role in education. They have many missions such as ensuring students' learning, informing, motivating and guiding students. The teacher's field knowledge, knowledge of vocational classes, general cultural background, professional skills, attitudes and values show the qualification of the teacher (MEB, 2017). The teacher's proficiency level is absolutely reflected in the success in education. In addition to all these, there are processes that influence the teacher and are influenced by the teacher. Considering the teacher as a person, one of the most important factor affecting him/her is his/her own psychological processes. The ability of the teacher to work effectively and efficiently cannot be considered separately from his/her own subjective well-being. Psychological resilience is a concept closely related to this subjective well-being. For individuals within an organization, climate means a set of attitudes and expectations that define the organization in terms of both fixed characteristics and behavior-outcome and outcome-outcome possibilities. Important elements for organizational climate are the individual's perceptions of the relevant stimuli, constraints, and reinforcement possibilities that conduct work behavior (Water, Roach, & Batlis, 1974, p. 465).

This research aims to determine the relationship between the psychological resilience levels of administrators and teachers working in secondary schools and school effectiveness and school climate. In this context, the following sub-objectives were determined for the research:

1. What is the level of psychological resilience of managers?
2. What is the level of psychological resilience of teachers?
3. What is the level of administrators' perceptions of school effectiveness?
4. What is the level of teachers' perceptions of school effectiveness?
5. What is the level of administrators' perceptions of the school climate?
6. What is the level of teachers' perceptions of the school climate?
7. Is there a significant relationship between psychological resilience levels of administrators and school effectiveness and perceptions of school climate?
8. Is there a significant relationship between teachers' psychological resilience levels and their perceptions of school effectiveness and school climate?
9. Are the psychological resilience levels of administrators and teachers a predictor of administrators' and teachers' perceptions of school effectiveness and school climate?

Psychological resilience; It is the ability to bounce back from negative situations such as problems, conflicts, failure to achieve success, and even positive events, or to be better than before, to develop, and to increase responsibility. In other words, it is the flexibility that can be shown against potentially challenging events. Resilient people can "bounce back" from stressful experiences quickly and efficiently. Accordingly, resilient people may recover faster from negative emotional arousal than less resilient people. The concept of effectiveness is defined by the Turkish Language Association as "The state of being effective; defines it as "effectiveness". When we look at the definitions of effectiveness in the literature, it can be said that effectiveness is the ability of the organization to achieve its goals in a reasonable time and with the least resources. In educational institutions, effectiveness means learning at a high level and using available resources to maximize efficiency. Organizational climate is most appropriately conceptualized as a summary perception that people have about an organization. It is then a general impression of what the organization is. Depending on the general or specific perception people have about the organization they belong to, they may perceive the climate as business-oriented, innovation-oriented and supportive. Each of these types of summary perceptions may relate differently to other organizational variables (Schneider and Snyder, 1975). Schneider, Ehrhart, and Macey (2014) defined organizational climate as the common meaning that organizational members attribute to the intra-organizational processes, procedures, and behaviors in which they are rewarded and supported.

Brief Psychological Resilience Scale (BPRS) was developed by Smith et al. (2008) to measure individuals' psychological resilience levels. Doğan adapted it into Turkish in 2015. The scale has 6 items, 5-point Likert type and self-report style. The 2nd, 4th and 6th items in the scale are reverse coded. The School Climate Scale (SCC) was developed by Canli et al. in 2018 as a valid and reliable scale based on teachers' perceptions. The School

Effectiveness Scale (SE-Index), developed by Hoy and Miskel (2008), was adapted into Turkish by Yıldırım and Ada in 2018. It consists of eight items. According to the results of the research, regarding the first sub-problem, it was concluded that the managers' perceptions of the short psychological resilience scale were at the "appropriate" level. Accordingly, it can be said that the psychological resilience level of managers is high.

Regarding the second sub-problem, the teachers' psychological resilience levels are at the "Somewhat appropriate" level. Accordingly, it was concluded that the psychological resilience levels of teachers were at a medium level. It has been revealed that the psychological resilience levels of administrators are higher than teachers. According to the results of the third sub-problem of the research, it was determined that school administrators' perception levels of school effectiveness were high. According to the results regarding the fourth sub-problem, it was seen that teachers' perception levels of school effectiveness were slightly high. When the results obtained from this research and the results of other studies are evaluated together, it can be said that teachers' perceived school effectiveness levels are generally high. Considering this situation, it can be concluded that the educational demands of teachers in schools are largely met. It can be thought that teachers have a positive perception of achieving the educational goals of the schools where they work. In parallel with this, it can be concluded that teachers have the perception that the educational elements meet the expected roles.

According to the results of the fifth sub-problem, it was revealed that the administrators' levels of perception towards the school climate were high. When the findings were evaluated on the basis of the sub-dimensions of school climate, it was determined that school administrators had the highest average in the leadership and interaction dimension and the lowest average in the conflict dimension. According to the results of the sixth sub-problem, it was concluded that teachers' perception levels of the school climate were high. When the findings were evaluated among the sub-dimensions of school climate, it was revealed that teachers had the highest average in the leadership and interaction dimension, and the lowest average in the sincerity sub-dimension. According to the results of the seventh sub-problem, it was concluded that there was no significant relationship between the psychological resilience levels of the administrators and their perceptions of school effectiveness and school climate. According to the results of the eighth sub-problem, it was determined that the relationship between teachers' psychological resilience levels and both school effectiveness and school climate was statistically positive, at a very low level and significant. It was determined that teachers' psychological resilience levels were a significant predictor of their perceptions of school effectiveness. It was determined that the psychological resilience levels of the administrators were not statistically significant on their perception levels of the school climate.